

Gaupa som holdt øye med Elle

Det som mange kaller overtro kan også kalles tro på krefter i naturen

Liten fortelling

Elle er redd og ensom på skolen, noe som gir seg utslag i magesmerter. Hun går ofte alene, men har, uten å vite det, en trofast følgesvenn i den sky gaupa. En dag sender mamma Elle til nabokona Inga som er en samisk noaide. Sjamanen helbreder Elle med omsorg, naturmedisin og ritualer.

Årstiden geassi: Midtsommer og ferietid preger denne sesongen. Vi blir kjent med Elle som syns det er deilig at ferien lager et avbrekk i en utrygg skolehverdag. Allikevel sliter jenta med å føle seg trygg. Heldigvis har hun gode støttespillere.

Gjenstandslek: Vi hjelper blant annet gaupa å holde øye med Elle på vei til og fra til nabokona Inga. Vi teller eiebær som den samiske noaiden bruker som en del av helbredelses-prosessen.

Stort budskap

- Samisk fortellertradisjon kan omhandle noaider med evne til å fjerne blokkeringer og helbrede syke.
- Fortellingen lærer oss blant annet at ubehandlete spenninger fører til spenninger som hindrer kroppens livsenergi i å strøme fritt.

ÅTTEÅRSTIDS-PLAN

Fortellinger året rundt med SNAKKEPAKKEN samisk

SNAPKEPAKKEN® samisk
Språkverktøyet for hjem, barnehage og skole

Gjenferdet i bjørkemyra

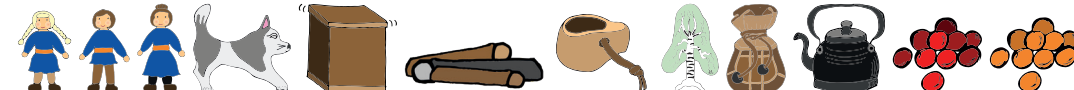
Det kan være mer mellom himmel og jord enn vi aner

Liten fortelling

Anna, Piera, mamma og hunden Muste er på bærtur. Barna blir fanget av et spøkelse på en plass hvor det tidligere har vært brann. Heldigvis klarer trofaste Muste å berge de to livredde barna.

Årstiden čakčageassi: Sommeren er på hell og naturen bugner av næringsrik grøde. Vi blir kjent med en familie som sanker tyttebær og multer. Før lenge siden mistet noen hjemmet sitt i en branntagedie her. Ei vedkasse med lokk er alt som er bevart. Og nok engang skjer det noe uhyggelig på denne plassen.

Gjenstandslek: Vi hjelper blant annet mamma og barna å stable pinner og koke kaffe over åpen ild, en motiverende introduksjon til trygge turopplevelser med utendørs matlaging og andre balsysler.

Stort budskap

- Samisk fortellertradisjon kan omhandle gjenferd.
- Fortellingen lærer oss blant annet at tidligere hendelser kan henge igjen og at noen er mer mottakelige for disse energiene enn andre.

Da Gábbabátni ble bortført i Bussás sekk

Språk tilegnes best når vi kan delta aktivt

Liten fortelling

Femåringen Gábbabátni sitter i en lavvo i Oslo og ser for seg de to største ønskene sine bli oppfylt - å lære samisk språk ved å gå på skole. Hun rives ut av dagdrømmen. Den lumpne katten Bussa bortfører jenta til Svartslottet. Jevnaldrrende og tapre Anders må befri Gábbabátni.

Årstiden giddageassi: Nå begynner den varme og grønne sommerperioden som blant annet inneholder markeringen av 17. mai. Vi blir kjent med to barnehagebarn som har samisk herkomst. Barna er opptatt av den forestående skolestarten etter sommerferien. Hva innebærer det å slutte i barnehagen og starte på skolen?

Gjenstandslek: Vi hjelper blant annet til med å bygge en lavvo. Vi bistår elgen i å sparke vekk ti kampestein for å åpne opp fangehullet i Svartslottet.

Stort budskap

- Samisk fortellertradisjon kan omhandle navngitte steder, personer og alder for å virke mer troverdig.
- Fortellingen lærer oss blant annet om fornorskingsprosessen, et mørkt kapittel i historien da samer skulle gjøres til nordmenn både språklig og kulturelt.

Runebomma, samegudinnene og den magiske reisen

Samisk mytologi kan kaste lys over livets store mysterier

Liten fortelling

Ei samekvinne ønsker seg barn. Sjamanen tilkaller samegudinnene med runebomma: Urmoderen Máttaráhkká og døtrene Sáráhká, Juoksáhká og Uksáhká. Kvinnen føder Gollenieida. Seks år frem i tid er jenta på en reise med magiske hester, alver og drømmepartneren.

Årstiden gidda: Det er vår og alt som har ligget i dvale våkner til liv igjen. Snart spirer og gror det overalt. Vi blir kjent med prins Mattis som sammen med sin Gollenieida byr oss på kjærlighet i luften og sommerfugler i magen.

Gjenstandslek: Vi hjelper blant annet en sjaman å slå på runebomma for å tilkalle fire samiske gudinner. Vi slipper blå filtuler på det blå leketeppe så det ser ut som at vandråpene spretter rundt hovene til de magiske hestene.

Stort budskap

- Samisk fortellertradisjon kan gi informasjon om ånderverdenen, gi kunnskap om krefter som mennesket ikke rår over og være lagt til andre sfærer.
- Fortellingen lærer oss blant annet å viske ut skillet mellom virkelighet og myte og tilbyr innsikt, forklaring og veiledning.

Da bjørnen ble stubbrumpet

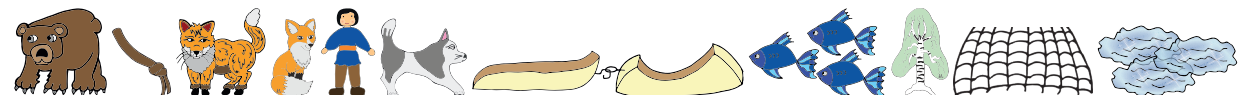
Eleven kan overliste sin læremester

Liten fortelling

Reven imponerer ungen sin ved å snylte på fiskerens fangst og tilrover seg fisk på bekostning av sjøsamens gavmildhet. Deretter lurer reven bjørnen til å stikke halen ned i isen. Hullet fryser til og bjørnen klager. Det er fiskene som biter, narrer reven, trekk til! Å nei! Bjørnehalen røk av.

Årstiden giddadálvi: 6. februar er samefolkets dag og begivenheten markeres over hele landet. Vi blir kjent med isfiske. En gavmild fisker deler fangsten sin med reven, for fangstmannen vet å kunne berge seg allikevel.

Gjenstandslek: Vi hjelper blant annet fiskeren å sette garn og vi knytter på sistisnøret som illuderer bjørnens hale. Vi fester det samiske flagget på pulken for å hjelpe fiskeren å markere dagen - *lihkku beivviin!*

Stort budskap

- Samisk fortellertradisjon kan omhandle formaning, men ofte ispedd et pedagogisk aspekt da det anses å nå dypere inn til barnet.
- Fortellingen lærer oss blant annet å reflektere over hvem som lurer hvem? Den fysiske sterke som krever noe fra den svakere? Den snarrådige som duperer den enfoldige?

Tid er en sirkel, men vender aldri tilbake til utgangspunktet.

Tiden har verken begynnelse eller ende.

Tiden går ikke, den kommer.

Pose til oppbevaring og trekk-opp-lek

Vendbare tepper til lekeunderlag

Filtbiter til markering av lokasjoner

Stjernene som lyste opp vinternatten

Naturen kan gi oss varsler om hvordan vi bør behandle den

Liten fortelling

Revungen lurar til seg kråkas egg. De samiske gudenes sendebud, selveste himmelbjørnen, blir rasende og sier: «Vi skal bruke naturen, men ikke forbruke den, hvis vi tar, må vi gi.» Revungen må pent hjelpe kråka gjennom den lange og kalde vinteren.

Årstiden čakčadálvi: Skábma er den nordsamiske benevnelsen på mørketida da sola er under horisonten hele døgnet. Vi blir kjent med en uvanlig allianse på frossen jord under beksvart stjerneglitrende vinterhimmel.

Gjenstandslek: Vi hjelper blant annet til med å illustrere gudenes vrede ved å få ti kampesteiner til å løsne fra fjellsiden. Vi arrangerer stjerneslyngen slik at vinternatten funkler over de to små dyrevennene.

Stort budskap

- Samisk fortellertradisjon kan omhandle stjerner, himmel, stein, planter og vann og betrakte dem som besjelet og levende.
- Fortellingen lærer oss blant annet å se innbyrdes forhold mellom dyr og minner oss på hvordan vi skal behandle omgivelsene våre.

Snøprinsessen og reinsdyret

Vi kan utvide horisonten vår ved å sammenligne ukjent med kjent

Liten fortelling

Snøprinsessen spør sin far snøkongen, elgen, hjorten og rådyret i vinterland om hva som kjennetegner et reinsdyr. I en drøm med nordlysets fargespekter som bakteppe får hun svar; kun hos reinsdyra har også hunnen gevir.

Årstiden dálvi: Vinteren er her og aktiviteter rundt snø, is, advent og jul er fremtredende sysler i de tusen hjem. Vi blir kjent med de fire dyra i hjortefamilien og lærer litt om nordlyset.

Gjenstandslek: Vi hjelper blant annet til med å la snøkorner falle ned rundt prinsessen og lager klirrelyd med reinsdyrbjella for å varsle om en etterlengtet ankomst.

Stort budskap

- Samisk fortellertradisjon kan omhandle dyr og får oss til å se nyanser i dyras oppførsel og egenskaper.
- Fortellingen lærer oss blant annet å være åpne og undrende til livet da kunnskap erverves gjennom nysgjerrighet og interesse.